

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Joakim Fagerudd

Produktkalkylering som grund vid prissättning i småföretag

Case Företag X

Företagsekonomi
2016

ABSTRAKT

Författare	Joakim Fagerudd
Lärdomsprovets titel	Produktkalkylering som grund vid prissättning i småföretag
År	2016
Språk	svenska
Sidantal	40 + 2 bilagor
Handledare	Niklas Kallenberg

I detta lärdomsprov beskrivs olika typer av självkostnadskalkylering och bidragskalkyl. Syftet med undersökningen är att få ett perspektiv på hur kostnaderna är fördelade mellan de olika produkterna i Företag X och hur prissättningen ser ut i dagsläget. Kostnaderna räknades ut med hjälp av aktivitetsbaserad kalkylering och sedan användes bidragskalkyl för att räkna täckningsbidrag och täckningsgraden.

Den teoretiska delen av arbetet redovisar för vilka olika typer av självkostnadskalkylerings metoder som företag kan välja att använda sig av.

Den empiriska delen består av fakta om Företag X och vilka olika produkter som säljs. Även resultatet av den aktivitetsbaserade kalkyleringen täckningsbidraget och täckningsgraden tas upp i den här delen av arbetet.

ABSTRACT

Author	Joakim Fagerudd
Title	Product costing as a basis for pricing in small business
Year	2016
Language	Swedish
Pages	40 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Niklas Kallenberg

In this thesis describes different types of cost calculation and contribution costing. The purpose of the survey is to get a perspective on how the costs are distributed between the different products in Company X and the pricing looks in the current situation. The costs were calculated using activity -based costing and then used contributions spreadsheet to calculate margin and coverage.

The theoretical part of the work reports of the different types of self- costing methods that companies can choose to use.

The empirical part consists of facts about Company X and the various products sold. Although the result of the activity -based costing and contribution margin ratio is taken up in this part of the work.

INNEHÅLL

ABSTRAKT

ABSTRACT

1	INLEDNING	9
2	SYFTE.....	10
3	SJÄLVKOSTNADSKALKYLERING	11
4	PERIODKALKYLERING	13
	4.1 Divisionsmetoden	13
	4.2 Normalmetoden.....	14
	4.3 Ekvivalentmetoden	14
5	ORDERKALKYLERING	16
	5.1 Påläggskalkyl	16
6	ABC-METODEN	19
	6.1 Hur används ABC-metoden.....	20
	6.2 Aktiviteter	20
	6.3 Kostnadsdrivare	23
	6.3.1 Transaktionsrelaterade kostnadsdrivare	23
	6.3.2 Tidsrelaterade kostnadsdrivare.....	24
	6.3.3 Intensitetsrelaterade kostnadsdrivare	24
	6.4 Kalkylteknik.....	24
	6.5 Direkt kostnad.....	26
	6.6 Tidsbaserad ABC	27
	6.7 För- och nackdelar med ABC	29
7	BIDRAGSKALKYLERING	31
8	EMPIRI.....	33
	8.1 Fakta om företaget	33
	8.2 Företagets produktportfolio	34
	8.3 Datainsamling & metod	35
	8.4 Avgränsning och problem.....	36
9	RESULTAT.....	37
	9.1 Materialkostnader	37
	9.2 Resursförbrukning.....	38

	5
9.3 Bidragskalkyl	38
9.4 Sammanfattning	39
9.5 Avslutning.....	39
KÄLLOR	40
BILAGOR	

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER OCH TABELLER

Figur 1. Självkostnadskalkyleringens uppdelning på periodkalkylering och orderkalkylering	s.12
Figur 2. Formel hur man räknar med divisionsmetoden	s.13
Figur 3. Formel hur man räknar med normalmetoden	s.14
Figur 4. Exempel på hur man räknar ut kostnad per styck med ekvivalentmetoden	s.15
Figur 5. Exempel på hur påläggmetoden räknas	s.16
Figur 6. Exempel på pålägg från materialomkostnader	s.17
Figur 7. Exempel på pålägg från tillverkningsomkostnader	s.17
Figur 8. Exempel på pålägg från administration och försäljningskostnader	s.18
Figur 9. Principskiss av fördelning av omkostnader med ABC-metoden	s.21
Figur 10. ABC-metodens kalkylriktning	s.22
Figur 11. Exempel på påläggmetodens kalkylriktning	s.22
Figur 12. Formel för räkneexempel	s.25
Figur 13. Schematisk bild över aktivitetsbaserad kalkylering	s.26
Figur 14. Hur aktivitet satser beräknas	s.28
Figur 15. Exempel på hur totala aktivitetskostnaden kan beräknas	s.29
Figur 16. Formel för täckningsbidrag per styck	s.31
Figur 17. Formel för täckningsgrad	s.32
Figur 18. Uträkning av Material kostnader per styck	s.37

Figur 19. Uträkning av Kostnad tid per styck

s.38

Figur 20. Bidragskalkyl

s.39

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR**BILAGA 1.** ABC-kalkyl helhet**BILAGA 2.** Bidragskalkyl helhet

1 INLEDNING

Nuförtiden har allt ett pris, vilket gör att prissättning borde vara något av det naturligaste som finns. Ändå kan pris ses som något väldigt personligt, till exempel en konstnär som säljer sina alster – hur ska man prissätta en del av sig själv? Detta gör att prissättningen blir svårare och direkt relaterat till ens självförtroende, vad är jag värd? Vad är mina verk värda? (Maria Österåker 2010 s.7-17)

Trots detta är det av yttersta vikt för egenföretagare att kunna prissätta rätt för att ekonomin ska gå runt och gärna med vinst. Men före man kan prissätta bör försäljningen, kvaliteten, image och aktuella ekonomin beaktas samt konkurrenters prissättning. Som egenföretagare ska man vara insatt i alla perspektiv av prissättningen. (Maria Österåker 2010 s.7-17)

I detta lärdomsprov kommer jag att behandla vilka olika metoder av självkostnads kalkylering ett företag kan använda sig av för att kontrollera vilka kostnader företaget har, och därigenom få fram rätt prissättning som täcker alla dessa tidigare nämnda kostnader. Först kommer jag berätta kort om självkostnads kalkylering i sin helhet och sen gå in på de olika metoderna.

Den metod som förklaras mera ingående är Activity-Based Costing eller aktivitetsbaserad kostnads kalkylering som den heter på svenska. Texten kommer att behandla vilka delar som ingår i en ABC-kalkyl, till exempel kostnadsdrivare och aktiviteter, och även förklara skillnaden mellan vanlig ABC-kalkyl och tidsbaserad ABC-kalkyl. Uppbyggnaden av arbetet är gjort på detta sätt eftersom jag även valt att använda denna metod i min kalkyl.

2 SYFTE

Syftet med detta lärdomsprov är att beräkna vilka självkostnader Företag X har för sina olika produkter. Detta har gjorts genom att data har hämtats direkt från företagets bokslut och därefter fördelats genom aktiviteter. Målsättningen med arbetet är att få en överblick över hur kostnaderna är fördelade på de olika produkterna som företag X producerar och därigenom se över ifall justeringar borde göras gällande prissättningen. Jag har även räknat ut täckningsbidrag och täckningsgraden för de olika produkterna.

3 SJÄLVKOSTNADSKALKYLERING

Självkostnadskalkylering som begrepp baserar sig på att alla kostnader som uppstår inom verksamheten skall inkluderas när kalkylen görs. Kostnaderna bör fördelas på enhetsnivåer som till exempel kostnader för varuenheter eller förbrukade konsulttimmar. Kalkylerna används i företagen inom ekonomistyrnings områden som uppföljning av den interna redovisningen eller när budgeter görs upp. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 104-106.)

”Självkostnaden utgör summan av samtliga kostnader för en vara till dess den är levererad och betald.” (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 104.)

Det finns två så kallade huvudgrupper eller huvudmetoder inom självkostnadskalkyleringen; periodkalkylering och orderkalkylering. De två huvudmetoderna innehåller sedan så kallade delmetoder. Vilken metod som lämpar sig bäst att använda grundar sig på vilken typ av verksamhetsområde och situation företaget befinner sig i. Vid speciella fall kan företagen också välja att använda sig av en blandning av de båda huvudmetoderna, då används benämningen hybridkalkyler. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 104-106.)

Exempel på metoder inom Periodkalkylering och Orderkalkylering:

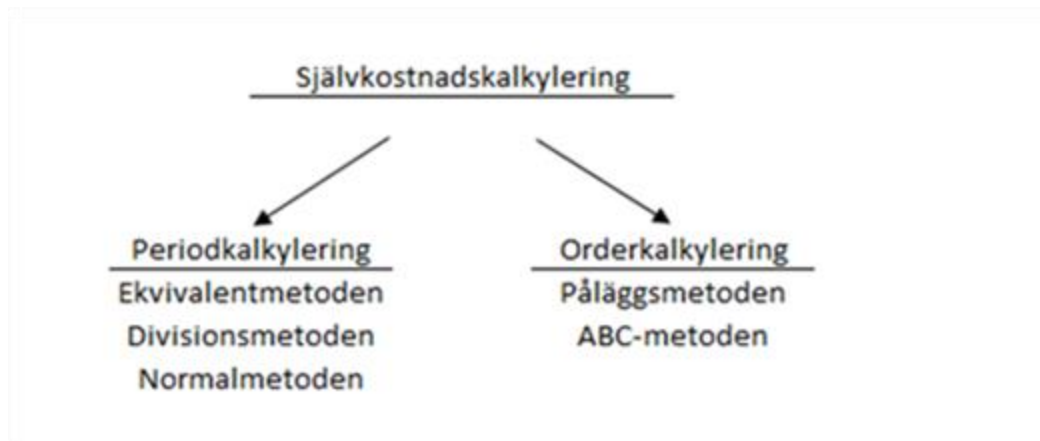
Periodkalkylering

- Ekvivalentmetoden
- Divisionsmetoden
- Normalmetoden

Orderkalkylering

- Påläggsmetoden
- Aktivitetsbaserad kostnadskalkylering (ABC-metoden) (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 104-106.)

Ovanstående punkter redogörs vidare i kapitel 4 och kapitel 5. Nedan i figur 1. beskrivs på vilken sätt de olika metoderna grenar sig inom självkostnads kalkylering och vilka delmetoder som följer under huvudmetoderna.

Figur 1. Självkostnads kalkyleringens uppdelning på periodkalkylering och orderkalkylering. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 105.)

4 PERIODKALKYLERING

I detta kapitel behandlas de tre olika delmetoderna inom periodkalkyleringen, det vill säga divisionsmetoden, normalmetoden och ekvivalentmetoden.

4.1 Divisionsmetoden

Divisionsmetoden är den mest enkla typen av självkostnadskalkylerna. Metoden kan användas på två olika sätt; genom uppdelning på olika kostnadsställen eller utan uppdelning på de olika kostnadsställena. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 107-109.) Kostnadsställe är något som företag använder sig av för att fördela kostnaderna inom företaget och lättare kunna följa upp dessa mellan till exempel olika avdelningar, produktionsgrupper eller maskingrupper. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 127.)

Ifall man använder sig av varianten där man inte delar kostnaderna på kostnadsställen så får man endast information om totalsumman. Detta skapar problem eftersom man då inte kan följa upp kostnaderna per avdelning. Ifall man väljer att använda varianten där man delar kostnaderna per kostnadsställe kan man bättre följa upp kostnaderna per avdelning.

Divisionsmetoden delar upp alla kostnader enligt verksamhetsvolym och tar inte sysselsättnings skillnader i beaktan vilket formeln i figur 2 visar. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 107-109.)

$$\frac{\text{Totalkostnad för en tidsperiod}}{\text{Verksamhetsvolym}} = \text{Självkostnad per styck}$$

Figur 2. Formel hur man räknar med divisionsmetoden (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 107.)

4.2 Normalmetoden

Normalmetoden eller normalkostnadsmetoden som den också kallas kommer bättre till användning än divisionsmetoden om det finns skillnader gällande sysselsättning mellan de olika produkterna man har med i sin kalkyl men fokuserar främst på verksamhetsvolymen. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 108-110.)

Metoden bygger på att man delar upp rörliga kostnader och fasta kostnader och sedan räknar dessa mot den verkliga verksamhetsvolymen och den normala verksamhetsvolymen. Formeln som används för att räkna ut självkostnaden framgår i nedan i figur 3. Med verklig verksamhetsvolym hänvisar man till den volym som faktiskt framställdes under räkningsperioden och normala verksamhetsvolymen hänvisar till den genomsnittliga tillverkningsvolymen sett över tidigare tidsperioder. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 108-110.)

$$\frac{\text{Rörliga kostnader}}{\text{Verklig volym}} + \frac{\text{Fasta kostnader}}{\text{Normal volym}} = \text{Självkostnad per styck}$$

Figur 3. Formel hur man räknar med normalmetoden (Gunnar Ohlsson 2012 s 99.)

Normalmetoden kan precis som divisionsmetoden användas så att man delar upp kostnaderna på olika kostnadsställen eller så väljer man att inte dela upp kostnaderna. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 108-110.)

4.3 Ekvivalentmetoden

Ifall det finns skillnader i hur mycket resurser olika produkter kräver för att produceras så kan man använda sig av ekvivalentmetoden som lämpar sig bättre i dessa fall än vad de två tidigare nämnda metoderna. Man använder sig av så kallade ekvivalenttal för att beräkna skillnaden av resurserna i produktionen. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 111)

Ekvivalenttalen bestäms genom att man undersöker hur mycket till exempel tidsåtgång eller maskintid som krävs för att framställa olika produkter. Ifall man

har två produkter och den ena av produkterna kräver dubbelt så mycket tid att tillverka så skall den produkten ha ekvivalenttalet 2 och den andra 1. (Gunnar Ohlsson 2012 s 100-102.)

För att man skall kunna räkna med ekvivalentmetoden behöver man utöver ekvivalenttalen också använda sig av ekvivalentvolym, vilken fås genom att man multiplicerar ekvivalenttalen med volymen för de olika produkterna. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 111.) Exempel på hur man räknar ekvivalentvolymen och med hjälp av den räknar ut självkostnaden per styck beskrivs nedan i figur 4.

<u>Total kostnad:</u> <u>200 000 €</u>				
<u>Produkt</u>	<u>Ekvivalenttal</u>	<u>Produktionsvolym</u>	<u>Uträkning</u>	
			<u>ekvivalentvolym:</u>	<u>Ekvivalentvolym</u>
A	1	800	1*800	800
B	1,5	1000	1,5*1000	1500
C	2	3000	2*3000	6000
				8300

<u>Produkt</u>	<u>Kostnad per styck</u>
A	<u>24,10 €</u> ← $((800/8300)*200000)/800=24,10€$
B	<u>36,14 €</u>
C	<u>48,19 €</u>

Figur 4. Exempel på hur man räknar ut kostnad per styck med ekvivalentmetoden (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 112-113.)

5 ORDERKALKYLERING

Kapitel 5 behandlar en påläggskalkyleringen som är en av delmetoderna som går under orderkalkyleringen. Den andra delmetoden, ABC-kalkyleringen behandlas i Kapitel 6.

5.1 Påläggskalkyl

Påläggskalkyl kallas den ena av de tidigare nämnda två typerna av orderkalkylering. Den här metoden används i sådana fall där företag har olika avdelningar där priset per arbetstimme skiljer sig åt från varandra. Men används även inom avdelningarna ifall det är så att personalen har olika löner. Då man räknar med denna metod kan man välja att räkna med till exempel de indirekta kostnaderna mot personalkostnaderna eller så kan man räkna med antalet direkta arbetstimmar. (Andersson, J-O m.fl., 2011 s.86-87.)

Med indirekta kostnader eller omkostnader menar man de kostnader som inte direkt kan kopplas till produktionen av varan. Exempel på en indirekt kostnad kan vara hyra eller avskrivningar. (Karlsson, Ingvar, 2002 s. 34-35)

Exempel på fördelningsnycklar kan vara:

- Tid
- Kvantitet/Mängd
- Värde (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 119.)

Figurerna 5 – 8. beskriver hur du räknar ut pålägg med hjälp av omkostnader och fördelningsnycklar.

$$\frac{\text{Omkostnader}}{\text{Fördelningsnyckel}} = \text{Pålägg}$$

Figur 5. Exempel på hur påläggmetoden räknas (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 119.)

I ett tillverkande företag kan räkna pålägget enligt följande fördelningsnycklar:

- Materialomkostnader (MO)
  - Direkta materialkostnader
  - Mängden direkt material

$$\frac{\text{Materialomkostnader}}{\text{Direkt materialkostnad}} = \text{Pålägg}$$

$$\frac{\text{Materialomkostnader}}{\text{Kvantitet direkt material}} = \text{Pålägg}$$

Figur 6. Exempel på pålägg från materialomkostnader (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullén 2015 s 120.)

- Tillverkningsomkostnader (TO)
  - Direkta lönekostnader
  - Direkt arbetstid
  - Direkt maskintid

$$\frac{\text{Tillverkningsomkostnader}}{\text{Direkt lönekostnad}} = \text{Pålägg}$$

$$\frac{\text{Tillverkningsomkostnader}}{\text{Direkt arbetstid}} = \text{Pålägg}$$

$$\frac{\text{Maskinomkostnader}}{\text{Direkt maskintid}} = \text{Pålägg}$$

Figur 7. Exempel på pålägg från tillverkningsomkostnader (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullén 2015 s 121.)

- Administration och Försäljningskostnader (AO & FO)
  - Tillverkningskostnader
    - Direkt lönekostnad
    - Direkt materialkostnad

Tillverkningskostnader är sådana kostnader som direkt kan kopplas till produktionen av en produkt.

$$\frac{\text{Administrationsomkostnader}}{\text{Tillverkningskostnad}} = \text{Pålägg}$$

Figur 8. Exempel på pålägg från administration och försäljningskostnader (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 122.)

6 ABC-METODEN

Detta kapitel förklarar mera ingående om hur ABC-metoden fungerar i sin helhet. Punkter som kommer att behandlas är, hur ABC-metoden används, vad uttrycken aktiviteter och kostnadsbärare innebär, direkta kostnader och innebörden av tidsbaserad ABC.

Activity-Based Costing eller aktivitetsbaserad kostnadskalkylering som är den svenska beteckningen, är en självkostnadskalkylerings metod som introducerades på allvar i USA år 1987 i boken ”Relevance lost” skriven av H. Thomas Johnson & Robert S. Kaplan. (Jan Bergstrand 2010 s 62-63.) Metoden bygger på att man utgår från företagets kunder och produkterna som kunderna är villiga att köpa. Grundtanken med ABC-metoden är att försöka kartlägga och fördela alla kostnader som uppstår vid produktionen av produkten på olika aktiviteter. Exempel på aktiviteter kan vara packning av varor eller inköp av material. Efter att man har vet vilka aktiviteter som produkterna använder kan man fördela dessa med hjälp av fördelningsnycklar. (Andersson, J-O m.fl., 2011s.108-111, Andersson, Göran 2008s. 142-153)

Nedan följer tre exempel på vilka aktiviteter som kan användas beroende på vilken typ av verksamhet företaget har. Ämnet kommer att behandlas mera ingående i kapitel 6.2 i texten.

- Tillverkande företag
  - Kvalitetskontroll
  - Inköp av material
- Konsultföretag
  - Planering av uppdrag
  - Tjänsteutförande
- Butik
  - Prismärkning
  - Leverans av varor (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s 138.)

6.1 Hur används ABC-metoden

ABC-metoden används vanligtvis inte i det dagliga kalkylarbetet, utan avstämning görs med några års intervall. Orsaken till detta är att det är väldigt tidskrävande för personalen som är involverade i insamlingen av data som krävs för att göra upp en trovärdig rapport. Detta leder till att rapporten blir väldigt kostsam att bygga upp. Man använder istället stickprov för att få fram storleken på de olika bidragen. Ifall företaget får fram en rättvis kostnadsfördelning med hjälp av påläggsmetoden är det en mera praktisk metod att använda i det dagliga arbetet. (Andersson, J-O m.fl., 2011s.108-111)

Många företag har undvikit ABC som kalkyleringsmetod eftersom den ursprungligen utgick från en fullständig självkostnads kalkylering. På grund av den noggranna fördelningen av kostnaderna har detta medfört svårigheter vid mera svåröverskådlig aktivitetsstruktur. Även kraven på regelbundna uppdateringar, stora utvecklingskostnader och kraven på personalen har bidragit till många valt att vända sig till andra metoder. (Andersson, Göran 2008s. 148-153)

För att komma undan ovanstående problem har olika rationaliseringar prövats och detta har resulterat i en variant som bygger på att alla kostnadsdrivare är baserade på tid, vilket gör den metoden mindre resurskrävande. (Andersson, Göran 2008s. 148-153)

Exempel:

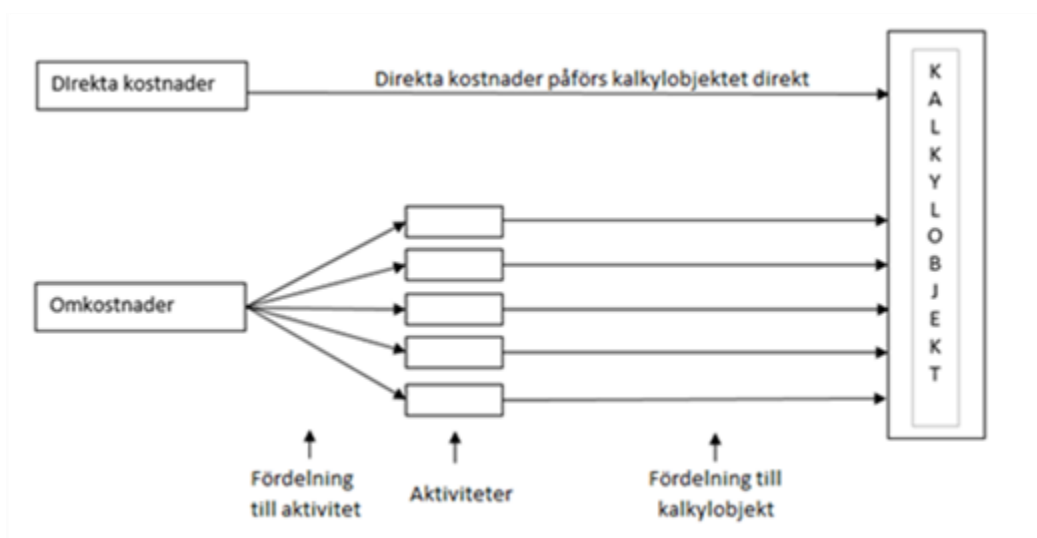
”I en bank som infört ABC fick t.ex. de 70 000 anställda månadsvis rapportera sin tidsanvändning. Det krävdes 14 heltidsanställda för att hantera all insamling, sammanställning och rapportering av data.” (Andersson, Göran 2008s. 149)

6.2 Aktiviteter

Allt arbete som utförs inom ett företag kan i princip aktivitetsbestämmas. Men eftersom kalkyleringen skulle bli alltför komplicerad och kostsam ifall samtliga aktiviteter skulle inkluderas bör kriterier tillämpas vid val av aktiviteter. Det centrala kriteriet är skillnaderna som kalkylobjektet orsakar aktivitetskostnaderna.

Utifall att proportionerna är stora mellan de olika aktiviteterna bör de inkluderas i kalkylen. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2009 s 148.)

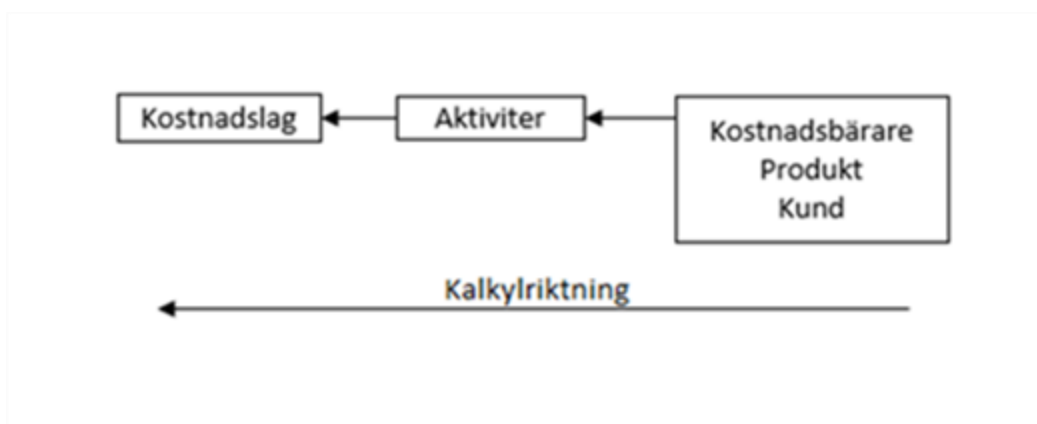
Aktiviteter som de olika kostnaderna kan delas upp på kan beröra ett helt aktivitetsområde som till exempel all logistik eller all försäljning och administration men kan även brytas upp genom att fokusera på mera specifika funktioner i företaget som till exempel endast varumottagningen eller transport av material. Figur 9 visar en skiss över fördelningen av kostnaderna. Aktiviteten kan hänvisa till väldigt begränsade uppgifter som packning av en container eller omställning av en maskin som används vid produktionen. (Andersson, Göran 2008s. 140, Andersson, J-O m.fl., 2011s.108)

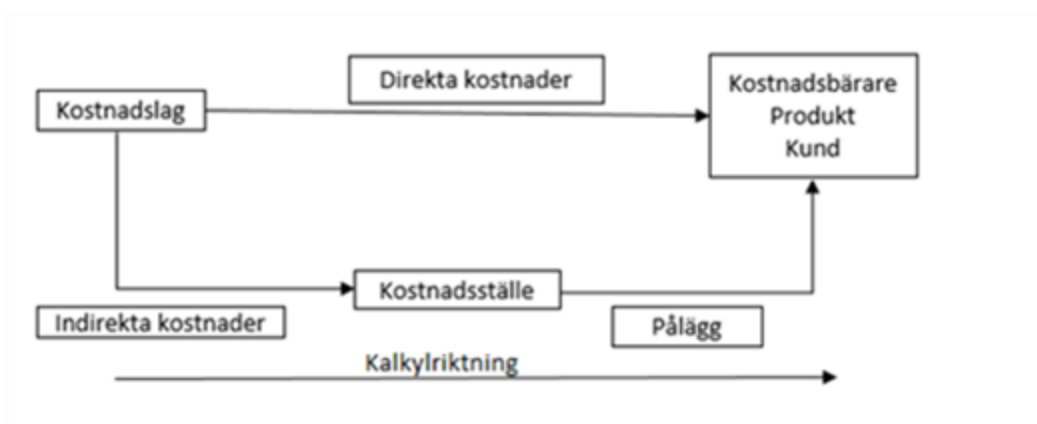
Figur 9. Principskiss av fördelning av omkostnader med ABC-metoden (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2009 s 147.)

Följande steg är att man försöker se över vilka resurser som krävs och vilka kostnader som är kopplade till de önskade aktiviteterna. Genom detta får man fördelat de indirekta kostnaderna. Vilka aktiviteter som är av intresse att ha med i kalkyleringen påverkas av inom vilken bransch eller verksamhetsområde företaget är verksamt. Exempel på dessa kan vara serviceinriktat eller produktionsinriktat. Ifall det finns kostnader som inte kan kopplas till en aktivitet bör man ifrågasätta dessa och se över varför de uppstår. (Andersson, Göran 2008s. 140, Andersson, J-O m.fl., 2011s.108)

Eftersom man genom denna process har utgått från den färdigproducerade produkten fungerar ABC-metoden i motsatt riktning ifall man jämför med traditionella kalkylmetoder. (Gunnar Ohlsson 2012 s. 66) I figur 10. och figur 11. visas skillnaderna vad gäller kalkylriktning mellan ABC-metoden och den tidigare nämnda påläggsmetoden.

Figur 10. ABC-metodens kalkylriktning (Andersson, J-O m.fl., 2011s.108)

Figur 11. Exempel på påläggsmetodens kalkylriktning (Andersson, J-O m.fl., 2011s.107)

Aktiviteterna som används i kalkylen bör vara likartade för att man skall få fram väsentliga värden. Aktiviteter som till exempel externa projekt, företagsledning, marknadsföring och utveckling inom företaget är aktiviteter som är mera specialanpassade och blir därför svårare att använda på ett vettigt sätt i ABC-kalkylen. Detta gör att den tidsbaserade varianten av ABC inte alltid kan användas

fullt ut till att kalkylera all resursförbrukning inom företaget. (Andersson, Göran 2008s. 148-153)

6.3 Kostnadsdrivare

När ett företag framställer en produkt krävs olika typer av aktiviteter. Med hjälp av ABC metoden sorteras kostnaderna för dessa aktiviteter och kan därefter styras direkt till den enskilda produkten med hjälp av kostnadsdrivare. Kostnadsdrivare fungerar som något man kan mäta aktiviteten i och kan vara till exempel antal arbetstimmar eller mängden material som krävts vid tillverkningen. Vartefter antalet kostnadsdrivare ökar så blir process tiden också högre vilket i sin tur resulterar i att kostnaderna för produkten också blir högre. (Andersson, Göran 2008s. 148-153)

Kostnadsdrivare kan i huvudsak delas in i tre olika huvudkategorier:

- Transaktionsrelaterade kostnadsdrivare
- Tidsrelaterade kostnadsdrivare
- Intensitetsrelaterade kostnadsdrivare. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullén 2015 s.143)

6.3.1 Transaktionsrelaterade kostnadsdrivare

Transaktionsrelaterade kostnadsdrivare mäter hur många frekvenser som uppstår inom de olika avdelningarna. För att transaktionsrelaterade kostnadsdrivare skall vara lämplig att användas bör alla aktiviteterna kräva samma mängd resurser, till exempel samma mängd tid eller personal.

Exempel på transaktionsrelaterade kostnadsdrivare

- Antal inköp
- Antal kundbesök
- Antal kunder
- Antal leverantörer
- Antal order

- Antal fakturor
- Antal konsultuppdrag (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullén 2015 s.143)

6.3.2 Tidsrelaterade kostnadsdrivare

Denna typ av kostnadsdrivare mäter hur länge det tar att utföra olika aktiviteter inom företaget. För att denna skall vara lämplig att använda krävs också att precis som transaktionsrelaterade kostnadsdrivare att resurs mängden är den samma gällande till exempel tid eller personal. Användningen av denna kommer också att tas upp mera senare i texten.

Exempel på aktiviteter kan vara

- Maskinbearbetningstimmar
- Kundorderhanteringstimmar
- Inköpstimmor (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullén 2015 s.143)

6.3.3 Intensitetsrelaterade kostnadsdrivare

Intensitetsrelaterade kostnadsdrivare alternativet är lämpligt att använda utifall att kalkylobjekten kräver mera speciella arbetsinsatser av till exempel personal vars löner eller speciell maskinutrustning som avviker sig från det vanliga . I dessa fall kan varken transaktions- eller tidsrelaterade kostnadsdrivare användas korrekt. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullén 2015 s.143)

6.4 Kalkylteknik

Då företaget har beslutat sig vilka aktiviteter och kostnadsdrivare som är väsentliga att använda och samlat ihop info gällande aktivitetskostnader och kostnadsdrivarvolymen så blir följande steg att räkna ut hur aktivitetskostnaderna skall kopplas och fördelas mellan de olika kalkylobjekten. Detta görs för alla aktiviteter som man har med i kalkylen.

Exempel på kalkylobjekt kan vara:

- Produkt
- Produkttyp
- Kund
- Projekt
- Marknad (Andersson, J-O m.fl., 2011 s.108-111)

Exempel:

Ett företag använder sig av samma maskiner då de serietillverkar olika produkttyper de har i sitt sortiment. Produktionen går till så att man tillverkar en hel order åt gången och sen då den är slut så tillverkar man en ny. Företagets resursförbrukningskostnader vad gäller start av tillverkningsserierna uppgick under en viss period till totalt 48 000 € för sammanlagt 40 stycken orders. Produkttypen Alfa tillverkades under tidigare nämnda period i tre olika serier med 1 500 st. produkter i varje serie.

I detta exempel, vars formel beskrivs i figur 12, fungerar start av tillverkningsserierna som aktivitet och antalet orders fungerar som kostnadsdrivare. I detta fall gav kalkylen en resursförbrukning som uppgår till 2,40 € per tillverkad produkt.

$$\frac{\text{Aktivitetskostnad}}{\text{Kostnadsdrivarvolym}} = \frac{48000}{40} = 1200\text{€}/\text{tillverkningsorder}$$

Total ställkostnad för alfa under perioden: $1200 * 3 = 3600\text{€}$

$$\text{Ställkostnad per enhet av Alfa: } \frac{3600}{1500} = 2,40\text{€}/\text{styck}$$

Figur 12. Formel för räkneexempel (Andersson, Göran 2008 s. 141)

6.5 Direkt kostnad

Vid diskussioner som berör ABC-kalkylering nämns det ofta att scenariot där direkta kostnader och indirekta kostnader fördelas skilt inte är väsentligt på grund att alla kostnader mer eller mindre alltid är direkta med avseende på något. Det hävdas att man istället borde rikta fokus mot att ifall kostnaderna är direkta för det specifika kalkylobjektet eller ej. Med benämningen direkta kostnader menas sådana kostnader som kan kopplas direkt till kostnadsbäraren. (Andersson, Göran 2008s. 148-153) Figur 13. visar hur direkta kostnaderna förs direkt på kostnadsbäraren, medan indirekta kostnaderna fördelas på aktiviteter.

Mera traditionell kostnadsfördelningen sker genom att man delar upp kostnaderna på kostnadsställen som till exempel olika avdelningar inom företaget. Fördelningsnycklar används för att dela kostnaderna från kostnadsställen till kostnadsbärarna, medans man med aktivitetsbaserad kalkylering använder sig av aktiviteter som mellanled istället för kostnadsställen. (Andersson, J-O m.fl., 2011s.108-111)

Alla de kostnaderna som återstår och inte direkt kan kopplas till kalkylobjektet räknas då som indirekta kostnader eller omkostnader. (Andersson, Göran 2008s. 148-153)

Figur 13. Schematisk bild över aktivitetsbaserad kalkylering s. 142 (Andersson, Göran, 2008s.140-142)

6.6 Tidsbaserad ABC

För att bättre få överblick i hur personalens arbetstid fördelas mellan olika aktiviteter har man inom många företag valt att börja använda sig av tidsdriven ABC-kalkylering istället. Detta är en förenklad modell av ABC och bygger på att man bygger sin kalkyl runt tidsåtgången som de olika aktiviteterna kräver. På grund av detta används inte de vanliga tre kostnadsdrivare typerna som nämndes tidigare utan fokus ligger enbart på tidsrelaterade kostdrivare bör användas. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s.148)

I den tidsdrivna ABC modellen kan både enskilda aktiviteter eller aktivitetsgrupper användas. Ifall man bestämmer sig för att använda sig av aktivitetsgrupper bör dessa innehålla aktiviteter som relaterade till varandra arbetsmässigt. (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s.148)

Då man bestämt vilka aktiviteter eller aktivitetsgrupper man vill använda, så är nästa steg att man skall bestämma arbetskapaleten. Arbetskapaleten som används bör vara den praktiskt tillgängliga kapaleten. Detta innebär att man oftast använder sig av ett värde mellan 80 – 85% av kapaleten. På detta sätt kan uppskattningen skötas av ledningspersonalen och slipper man också att belasta övrig personal med till exempel enkätfrågor. De återstående 20 – 15% av den teoretiska kapaleten beräknas gå åt till pauser, skolningar av personal, förberedelser planering eller reparationer (Robert S. Kaplan 2004).

Exempel hur kostnaderna räknas ut:

”Kostnaden per kostnadsdrivarenhet beräknas som aktivitetskostnad dividerad med praktiskt tillgänglig tid. Denna kostnad multipliceras sedan med det aktuella kalkylobjektets tidsanvändning.” (Andersson, Göran 2008s. 148-153) Formel för detta beskrivs i figur 14.

$$\frac{\text{Aktivitetskostnader vid praktisk aktivitetskapacitet}}{\text{Praktisk aktivitetskapacitet}} = \text{Styckkostnad}$$

Figur 14. Hur aktivitetssatser beräknas. (Christian Ax m.fl. 2015 s.149)

Den förenklade och tidsdrivna modellen av ABC har likheter med andra mera traditionella kalkyl metoder, så som stegkalkyl och bidragskalkyl. Största skillnaden är just att ABC fokuserar på aktiviteter och genom att analysera aktiviteterna kan företagen direkt påverka sina produkters kvalitet och kostnad. Skillnaden mellan tidsbaserad och vanlig ABC är att enkelhet nu prioriteras över kravet på exakthet som tidigare. Detta gör också metoden mindre kostsam. (Andersson, Göran 2008 s.148-153)

Nedanstående exempel av Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 som behandlas i figur 15. visar hur den totala aktivitetskostnaden räknas ut under ett kvartal. Exempel företaget har den totala aktivitetskostnaden som uppgår till 700 000 kr som man har delat upp på fyra enskilda aktiviteter. Personerna som är stationerade på aktiviteterna jobbar alla 40 timmar per vecka. Företaget har valt att under detta kapital räkna med 90 % praktisk kapacitet, vilket ger 1 296 timmar totalt (teoretiska kapaciteten = 1 440 timmar) och som motsvarar 77 760 minuter. Sedan har man räknat ut aktivitetskostnaden per minut = $700\,000 / 77\,760 = 9,00$ kr.

<u>Aktivitet</u>			<u>Aktivitetssats</u>
Telefonförsäljning	60 minuter * 9,00 kr		540 kr
Besöksförsäljning	180 minuter * 9,00 kr		1620 kr
Kundorderhantering	30 minuter * 9,00 kr		270 kr
Kreditundersökning	34,6 minuter * 9,00 kr		311,40 kr

En sammanställning av aktivitetsuppgifterna ger följande uppställning:

<u>Aktivitet</u>	<u>Tidsåtgång per aktivitetseenhet</u>	<u>Aktivitets volym</u>	<u>Total tidsåtgång</u>	<u>Total aktivitetskostnad</u>
Telefonförsäljning	60	350	21000	189043,21
Besöksförsäljning	180	175	31500	283564,81
Kundorderhantering	30	525	15750	141782,41
Kreditundersökning	34,6	275	9510	85609,57
			77760	700000,00

Total aktivitetskostnad beräknad som : (Total tidsåtgång per aktivitet/Total tidsåtgång)*Totala aktivitets kostnader

Figur 15. Exempel på hur totala aktivitetskostnaden kan beräknas (Christian Ax, Christer Johansson, Håkan Kullvén 2015 s.149.)

6.7 För- och nackdelar med ABC

Nedan följer en sammanställning med för och nackdelar då det kommer till att använda ABC-kalkyleringen som kalkylmetod.

- Eftersom man behöver involvera personal från olika avdelningar för att kunna använda den information och data de besitter i kalkylerna så blir möjligheterna att resultatet skall accepteras mycket större. Detta resulterar också i bättre styrning inom företaget.
- ABC som kalkyleringsmetod visar fördelen med att använda andra fördelningsnycklar än bara de som är volymrelaterade.
- Eftersom kapacitetskostnaderna fördelas på den praktiskt tillgängliga kapaciteten och inte den utnyttjade kapaciteten så resulterar det i för låg styckkostnad.
- ABC-metoden kan var vara svår att använda i mera komplicerade kalkylsituationer eftersom den som tidigare nämndes kräver att

aktiviteterna är likartade, vilket kan skapa problem vid fördelning av kostnaderna.

- Då ABC kräver en hel del data och är genom detta en ganska komplicerad metod att använda så det resultera i stora utvecklingskostnader för företagen. Detta har dock förenklats genom att tekniken och ekonomiprogrammen har gått framåt.
- Metoden är ganska krävande ur företagets synvinkel eftersom aktiviteter och kostnadsdrivare kan ändras med tiden, vilket gör att företaget måste hålla själva kalkylstrukturen uppdaterad men jämna mellanrum för att få fram önskat resultat.
- Ifall företaget tidigare har använt sig av någon av de andra kalkylmetoderna och beslutar sig att nu övergå till ABC-metoden kan detta leda till att kostsamma förändringar av ekonomisystemet krävs.
- ABC saknar som andra traditionella kalkyleringsmetoder också förbindelse till företagets intäkter och marknadsläget.
- Det kan vara problematiskt att använda ABC som beslutsunderlag eftersom den inte tar framtida särintäkter och särkostnader i beaktan.
(Andersson, Göran 2008 s.148-153)

7 BIDRAGSKALKYLERING

Bidragkalkyleringen används inom företag för att räkna ut täckningsbidrag och täckningsgrad för sina produkter, och därmed kunna använda kalkylen som underlag vid produktions- och prissättningsbeslut. Kalkylen är uppbyggd på så kallade särintäkter och särkostnader, vilket betyder sådana intäkter och kostnader som direkt kan kopplas till den specifika produkten. (Gunnar Ohlsson 2012 s.67)

Bidragkalkyleringen anses vara en ofullständig kostnadsfördelningsmetod eftersom man inte tar samkostnader alls i beaktande då man räknar ut täckningsbidraget. Orsaken till detta är att eftersom samkostnaderna inte kan påverkas så bör man inte inkludera dessa utan istället fokusera på att försöka maximera täckningsbidraget. Desto högre täckningsbidrag företaget har på sina produkter resulterar direkt i en högre vinst. Vinsten skall senare användas till att täcka samkostnaderna. (Björn Lantz 2003 s. 45-46)

Täckningsbidraget per styck eller totalt räknas genom att man tar skillnaden mellan särintäkterna och särkostnaderna. Resultatet av det totala täckningsbidraget skall kunna täcka alla de övriga kostnaderna som inte direkt kan kopplas till produkterna. Formeln för täckningsbidrag per styck visas nedan i figur 16. (Gunnar Ohlsson 2012 s.67)

Täckningsgraden, vars formel beskrivs i figur 17, kallas relationen mellan täckningsbidrag per styck och försäljningspris per styck. Denna formel används för att räkna ut en procentuell vinst marginal. (Lage Rosvall 1980 s.67-68)

Täckningsbidrag per styck

$$\underline{\text{Försäljningspris/st} - \text{Ingående varukostnad/st} = \text{Täckningsbidrag/st}}$$

Figur 16. Formel för täckningsbidrag per styck (Sven Tullgren 2002 s. 41)

Täckningsgrad

$$\frac{\text{Täckningsbidrag/st}}{\text{Försäljningspris/st}} = \underline{\text{Täckningsgrad}}$$

Figur 17. Formel för täckningsgrad (Sven Tullgren 2002 s. 41)

8 EMPIRI

I detta kapitel kommer jag att berätta om företagets historia och vilka produkter som ingår i företagets portfolio. Längre fram i kapitlet kommer jag även ta upp på vilket sätt jag samlat in data till ABC-kalkylen och avgränsningar och problem som uppstått.

8.1 Fakta om företaget

Idén att starta fotoföretaget uppstod för första gången redan under år 2009 genom en fotoblogg som hade flitigt med besökare. Under det första året handlade det mest om att fotografera växter och djur, men redan under år 2010 började de första porträttfotograferings förfrågningar dyka upp. Den första fotograferingsstudion startades samma år i ett garage som ägaren fick låna för ändamålet.

Under år 2011 började efterfrågan på främst student- och barnfotograferingar, men även en del förfrågningar gällande bröllopsfotograferingar började dyka upp under detta år. 13.04.2011 registrerades företaget i företagsregistret. Företaget hade under sitt första verksamhetsår en omsättning på 3 503€. Marknadsföringen sköttes fortfarande främst genom den tidigare nämnda bloggen.

År 2012 startade företaget upp en egen hemsida och man flyttade även ut från garaget till en större lokal. Omsättningen för det andra verksamhetsåret steg med 73% från 3 503€ till 6 062€, detta fast prissättningen fortfarande hade en mycket lägre nivå än övriga konkurrenter.

Under det tredje verksamhetsåret ökade omsättningen med 82% till 11 010€ men i övrigt skedde det inga större förändringar inom företaget. Eftersom företagets omsättning översteg 8 500€ under år 2013, så var man tvungen att momsregistrera företaget retroaktivt 1.1.2014. Under år 2014 flyttade företaget till en lämpligare lokal belägen i centrum av Jakobstad där man fortfarande har sin fotostudio. Omsättningen steg under detta år med 95% till 21 496€.

Under våren 2015 köpte företaget upp rättigheter till skolfotograferingar av ett annat företag. Man ingick även ett samarbetsavtal med ett svenskt företag som

tillhandahåller ett dataprogram gjort för just skolfotograferingar. Förfrågningar angående övriga produkter ökade även i jämn takt och företaget registrerades i handelsregistret under hösten under det femte verksamhetsåret. I och med att skolfotograferingen tillkom som en ny produktkategori så ökade företagets omsättning under detta år med 230%, från 21 496€ till 71 012€. Företagets anställda består än så länge endast av ägaren.

År 2015 är även det år som ligger som grund för ABC-kalkylen.

Omsättningsökning:

- 2011 – 3 503 €
- 2012 – 6 062 € – 73 %
- 2013 – 11 010 € – 82 %
- 2014 – 21 496 € – 95 %
- 2015 – 71 012 € – 230 %

8.2 Företagets produktportfolio

Företagets produktportfolio består till största del av fem olika produktkategorier, Barn-, Bröllops-, Familje-, Företag-, och Skolfotografering. Nedan en bättre överblick av de olika produkttyperna som ingår i kategorierna.

- Barnfotografering:
  - Barn lilla
  - Barn mellan
  - Barn stora
- Bröllopsfotografering:
  - Brudparsfotografering
  - Brudar + Vigsel
  - Bröllop heldag

- Familjefotografering:
  - Familj lilla
  - Familj stora

- Företagsfotografering:
- Skolfotografering

8.3 Datainsamling & metod

Vid insamlingen av datamaterialet som använts i kalkylen har jag plockat all data direkt från företagets bokslut. Jag valde att använda mig av ABC-metoden eftersom vi i kalkylen ville ta tidsåtgången i beaktan.

För att få fram mängden sålda produkter för varje produktgrupp så samlades info om alla inkomster relaterade till fotograferingen (exklusive skolfotograferingar) in och sedan grupperades de in i olika kategorier. Vid oklara fall har jag varit i kontakt med ägaren och även granskat specifika fakturor för att få mer info om till vilken produktgrupp dessa hör. Det fanns en del inkomster som inte direkt gick att koppla till någon av de vanliga kategorierna, därav kategorin ”Övrigt”.

Eftersom det under året hade skett ändringar i företagets prislista så har jag varit tvungen att räkna inkomsterna gällande vissa produkter som ett medeltal.

Insamlingen av data gällande företagets kostnader har också samlats in direkt från bokslutet. Med hjälp av kommentarer från ägaren har vi sedan exkluderat alla kostnader som direkt är kopplade till skolfotograferingen. För att få splittrat kostnaderna skilt mellan de som hör till digitala bilderna och de som hör till pappersbilderna så har jag gått igenom företagets olika inköp av material varefter jag sorterat dem i två olika kategorier.

Vad gäller arbetstiden som använts i kalkylen, så diskuterades med ägaren om vilka olika steg som ingår i förrän en produkt är klar, sedan gjordes en tabell upp där ägaren själv fick fylla i hur mycket tidsförbrukning de olika stegen hade.

8.4 Avgränsning och problem

Eftersom skolfotograferingen tillkom först under 2015 och är ett ganska nytt koncept så har jag valt att lämna denna kategori helt utanför kalkylen. Efter diskussioner med ägaren kom vi också fram till att denna kategori är ok vad gäller priser. Vid insamlingen av data så plockades därför alla kostnader och inkomster som är relaterade till denna kategori bort.

Under datainsamlingen som i sig var väldigt tidskrävande, uppstod en del problem eftersom det under året har skett ändringar i prislistan. Detta löstes genom att räkna ut totala intäkterna per produkt för att få fram ett medeltal. Produkttypen ”Övrigt” var lite svår att få fram något vettigt ifrån eftersom det inte finns någon röd tråd att följa där utan allt är endast så kallade specialfall där till exempel kunden velat ha ett porträtt foto med enbart pappersbilder eller fotografering av något evenemang där man enbart velat ha oredigerade digitala bilder. Med andra ord sådana ”case” där man inte direkt har kunnat koppla det till de vanliga produkttyperna.

9 RESULTAT

I detta kapitel kommer jag gå igenom hur ABC-kalkylen är uppbyggd och vilka resultat jag kom fram till.

9.1 Materialkostnader

Med hjälp av ABC-metoden räknades självkostnaden ut både per produkttyp och per styck. Som tidigare nämndes i kapitel 8 så delades kostnaderna för digitalbilder och pappersbilder upp som två olika kostnader och sedan fördelades på produkttyper efter hur många av var de innehåller. Övriga kostnader fördelades jämnt mellan produkterna.

Den produkt som hade överlägset lägst materialkostnader per styck var företagsfotograferingen som endast kostar 18,78€ per styck eftersom man där bara använder sig av digitala bilder. Produkten ”Familj lilla” i familjefotograferingskategorin hade näst lägst kostnader med 23,46€ per styck och här är det också den låga mängden pappersbilder som påverkar resultatet. Som figur 18. visar nedan så följs detta mönster för alla produkttyper förutom kategorin ”Övrigt” där kostnaderna för digitala bilderna är lägre p.g.a. att stor del av dessa enbart innehållit pappersbilder. Högst materialkostnader hade produkten ”Familj stora”.

Produkttyp	Barn lilla	Barn mellan	Barn stora	Brudpar	Brudpar + vigsel	Bröllop heldag	Familj lilla	Familj stora	Övrigt	Företag
Digitala	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	1,65 €	2,81 €
Papper	7,76 €	7,26 €	7,97 €	8,31 €	8,22 €	9,31 €	4,68 €	11,53 €	7,76 €	- €
Övriga inköp	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €
Postkostnader	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €
Photoshop	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €
Material /st	10,57 €	10,06 €	10,78 €	11,12 €	11,03 €	12,12 €	7,49 €	14,34 €	9,41 €	2,81 €
Direkta/ st	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €
Totalt /st	26,54 €	26,04 €	26,75 €	27,09 €	27,00 €	28,09 €	23,46 €	30,31 €	25,39 €	18,78 €

Figur 18. Uträkning av Material kostnader per styck

9.2 Resursförbrukning

Denna del av kalkylen räknades ut genom att ägaren i företaget själv fick meddela hur mycket tid som de olika produkterna kräver. Värdena som använts är räknade i timmar och ett medeltal av tidsförbrukningen har använts. Kostnaden 11,93€ per timme har använts för alla aktiviteter.

Vad gäller kostnaden för resursförbrukningen, så var som väntat produkten ”Bröllop heldag” med 217,53€ per styck flera gånger dyrare än de andra produkterna, på grund av att tiden för fotograferingen och bildgenomgång har så höga värden. De två andra produkterna som hör till produktkategorin ”Bröllop” hade också högre värden än övriga. Den produkt som överraskade mest här var produkten ”Företag” som hade en kostnad på 74,53€ per styck, orsaken till detta var inte att fotograferingen tar mycket tid, utan att bild genomgången kräver extra mycket tid. Ovanstående redogörs ytterligare nedan i figur 19.

Produkttyp	Barn lilla	Barn mellan	Barn stora	Brudpar	Brudpar + vigsel	Bröllop heldag	Familj lilla	Familj stora	Övrigt	Företag
Fotografering	0,50	0,50	0,50	2,00	3,50	12,00	1,00	1,00	1,00	2,00
Bild genomgång	1,00	1,00	1,00	2,00	2,00	5,00	1,00	1,00	1,00	3,00
Packning	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Fakturering	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Körtid	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Total tid /st	2,75	2,75	2,75	5,25	6,75	18,25	3,25	3,25	3,25	6,25
Kostnad tid/st	32,79 €	32,79 €	32,79 €	62,61 €	80,49 €	217,63 €	38,76 €	38,76 €	38,76 €	74,53 €

Figur 19. Uträkning av Kostnad tid per styck

9.3 Bidragskalkyl

Resultatet av bidragskalkylen visar att alla produkterna förutom ”Barn lilla” och ”Övrigt” har ett positivt täckningsbidrag. Priset för ”Barn lilla” som kan ses i figur 20. har i slutet av förra räkenskapsperioden justerats uppåt, vilket betyder att jag varit tvungen att räkna ut ett medeltal för detta också. Ifall man skulle göra samma kalkyl för följande räkenskapsperiod så borde det ge ett bättre resultat.

Högst täckningsgrad hade ”Bröllop heldag” även fast totala självkostnaden var högst.

Produkttyp	Barnfotografering			Bröllop			Familje		Övrigt	Företag
	Barn lilla	Barn mellan	Barn stora	Brudpar	Brudpar + vigsel	Bröllop heldag	Familj lilla	Familj stora	Övrigt	Företag
Volym	16	40	22	17	17	1	58	14	38	31
Total självkostnad/st	59,34 €	58,83 €	59,55 €	89,70 €	107,49 €	245,73 €	62,22 €	69,07 €	64,14 €	93,31 €
Pris/st	48,19 €	70,99 €	100,62 €	165,46 €	243,13 €	685,48 €	72,80 €	112,04 €	63,03 €	257,02 €
Total självkostnad	949,38 €	2 353,26 €	1 310,05 €	1 524,84 €	1 827,37 €	245,73 €	3 608,79 €	966,96 €	3 271,26 €	2 892,67 €
Totala inkomster	771,00 €	2 839,78 €	2 213,71 €	2 812,90 €	4 133,14 €	685,48 €	4 222,54 €	1 568,54 €	3 214,40 €	7 967,74 €
Täckningsbidrag/st	- 11,15 €	12,16 €	41,08 €	75,77 €	135,63 €	439,75 €	10,58 €	42,97 €	- 1,11 €	163,71 €
Täckningsbidrag totalt	- 178,38 €	486,52 €	903,66 €	1 288,06 €	2 305,77 €	439,75 €	613,75 €	601,58 €	- 42,37 €	5 075,07 €
Täckningsgrad	-23,14 %	17,13 %	40,82 %	45,79 %	55,79 %	64,15 %	14,53 %	38,35 %	-1,77 %	63,70 %

Figur 20. Bidragskalkyl

9.4 Sammanfattning

Resultatet av kalkylen överensstämmer till stor del med förväntningarna. Företagsfotograferingen är den mest lönsamma produkten ifall man ser till täckningsbidraget och även tar tidsåtgången i beaktan.

För att få förbättrat täckningsgraden ytterligare på de övriga produkterna så är kanske inte en prishöjning den första utvägen att ta. Man borde istället se över hur man kunde få ner material kostnaderna genom att till exempel gå igenom mängden pappersbilder som ingår i de olika produkterna och sen försöka hitta billigare leverantörer av USB-stickor och printer färg.

Eftersom datainsamlingen var väldigt tidskrävande så kunde man försöka bygga upp ett verktyg i till exempel Excel som företaget kunde använda där data uppdaterades vartefter att inköp gjorts och varor sålts. Genom detta skulle man då ha lättare att göra uppföljningar.

9.5 Avslutning

Under detta arbete har jag fått en mycket bredare bild om hur framför allt ABC-kalkyleringen fungerar. I texten nämndes tidigare att denna metod bland annat är väldigt tidskrävande då det kommer till att insamla nödvändig data, och det har jag också fått uppleva.

KÄLLOR

Böcker

Andersson, G. 2008. Kalkyler som beslutsunderlag. Sjätte upplagan. Pozkal, Poland. Göran Andersson och Studentlitteratur

Andersson, J-O. & Ekström, C. & Gabrielsson, A. 2011. Finansiering och kalkylering. Åttonde upplagan. Malmö. Författarna och Liber AB

Ax, C. & Johansson, C. & Kullvén, H. 2009. Den nya ekonomistyrningen. Fjärde upplagan. Malmö. Författarna och Liber AB

Ax, C. & Johansson, C. & Kullvén, H. 2015. Den nya ekonomistyrningen. Femte upplagan. Stockholm. Författarna och Liber AB

Bergstrand. J. 2010. Ekonomisk analys och styrning. Fjärde upplagan. Hungary Kft. Jan Bergstrand och Studentlitteratur.

Karlsson. I. 2002. Karlssons FiKa-bok Finansiering & Kalkylering. Första upplagan. Malmö. Ingvar Karlsson och Liber AB

Lantz. B. 2003. Operativ verksamhetsstyrning. Första upplagan. Lund. Författaren och Studentlitteratur 2003

Ohlsson. G. 2012. Företagskalkyler. Andra upplagan. Näsviken. Björn Lundén Information AB.

Rosvall. L. 1980. Praktisk prissättning. Första upplagan. Kristianstad. Lidman Information AB och Typoform

Tullgren. S. 2002. Finansiering & kalkylering. Första upplagan. Danmark. Sven Tullgren och Studentlitteratur AB

Österåker M. 2010. Ta Betalt! Första upplagan. Malmö. Författaren och Liber AB

Elektroniska publikationer

Kaplan, R. & Anderson, S. (2004). Time-Driven Activity-Based Costing. Harvard Business Review, Hänvisat 20.8.2016. <https://hbr.org/2004/11/time-driven-activity-based-costing>

Produktkategori	Barnfotografering				Bröllop			Familje		Övrigt	Företag
	YT	Barn lilla	Barn medel	Barn stora	Brudpar	Brudpar + vagn	Bröllop heldag	Familj lilla	Familj stora	Övrigt	Företag
Volym	16	40	22	17	17	17	1	58	14	51	31
Digitala	16	40	22	17	17	17	1	58	14	30	31
Papper	80	187	113	91	90	90	6	175	104	255	-
Övriga inköp											
Postkostnader											
Photoshop											
Digitala	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	2,81 €	1,65 €	2,81 €
Papper	7,76 €	7,26 €	7,97 €	8,31 €	8,22 €	8,22 €	9,31 €	4,68 €	11,53 €	7,76 €	- €
Övriga inköp	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €	3,15 €
Postkostnader	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €	11,92 €
Photoshop	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €	0,91 €
Material /st	10,57 €	10,06 €	10,78 €	11,12 €	11,03 €	11,03 €	12,12 €	7,49 €	14,54 €	9,41 €	2,81 €
Direkta /st	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €	15,97 €
Totalt /st	26,54 €	26,04 €	26,75 €	27,09 €	27,00 €	27,00 €	28,09 €	23,46 €	30,31 €	25,39 €	18,78 €
Totalt	424,68 €	1 041,51 €	588,59 €	460,53 €	458,98 €	458,98 €	28,09 €	1 360,93 €	424,37 €	1 294,69 €	582,20 €
Fotografering	0,50	0,50	0,50	2,00	3,50	3,50	12,00	1,00	1,00	1,00	2,00
Bild genomgång	1,00	1,00	1,00	2,00	2,00	2,00	5,00	1,00	1,00	1,00	3,00
Packning	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Fakturering	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Körtid	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Total tid /st	2,75	2,75	2,75	5,25	6,75	6,75	18,25	3,25	3,25	3,25	6,25
Kostnad tid/st	32,79 €	32,79 €	32,79 €	62,61 €	80,49 €	80,49 €	217,63 €	38,76 €	38,76 €	38,76 €	74,53 €
Fotografering	8	20	11	34	60	60	12	58	14	51	62
Bild genomgång	16	40	22	34	34	34	5	58	14	51	93
Packning	8	20	11	9	9	9	1	29	7	26	16
Fakturering	4	10	6	4	4	4	0	15	4	13	8
Körtid	8	20	11	9	9	9	1	29	7	26	16
Total tid	44	110	61	89	115	115	18	189	46	166	194
Fotografering	95,40 €	238,50 €	131,18 €	405,45 €	709,54 €	709,54 €	143,10 €	691,65 €	166,95 €	608,18 €	739,35 €
Bild genomgång	190,80 €	477,00 €	262,35 €	405,45 €	405,45 €	405,45 €	59,63 €	691,65 €	166,95 €	608,18 €	1 109,03 €
Packning	95,40 €	238,50 €	131,18 €	101,36 €	101,36 €	101,36 €	5,96 €	345,83 €	83,48 €	304,09 €	184,84 €
Fakturering	47,70 €	119,25 €	65,59 €	50,68 €	50,68 €	50,68 €	2,98 €	172,91 €	41,74 €	152,04 €	92,42 €
Körtid	95,40 €	238,50 €	131,18 €	101,36 €	101,36 €	101,36 €	5,96 €	345,83 €	83,48 €	304,09 €	184,84 €
Total kostnad tid	524,70 €	1 311,75 €	721,46 €	1 064,31 €	1 368,39 €	1 368,39 €	217,63 €	2 247,86 €	542,59 €	1 976,57 €	2 310,47 €
Total självkostnad	949,38 €	2 353,26 €	1 310,05 €	1 524,84 €	1 827,37 €	1 827,37 €	245,73 €	3 608,79 €	966,96 €	3 271,26 €	2 892,67 €
Total självkostnad/st	39,34 €	58,81 €	55,55 €	89,70 €	107,49 €	107,49 €	245,71 €	62,22 €	68,07 €	64,14 €	91,31 €

ABC-kalkyl

Produkttyp	Barnfotografering			Bröllop			Familje		Övrigt	Företag
	Barn lilla	Barn mellan	Barn stora	Brudpar	Brudpar + vigsel	Bröllop heldag	Familj lilla	Familj stora		
Volym	16	40	22	17	17	1	58	14	38	31
Total självkostnad/st	59,34 €	58,83 €	59,55 €	89,70 €	107,49 €	245,73 €	62,22 €	69,07 €	64,14 €	93,31 €
Pris/st	48,19 €	70,99 €	100,62 €	165,46 €	243,13 €	685,48 €	72,80 €	112,04 €	63,03 €	257,02 €
Total självkostnad	949,38 €	2 353,26 €	1 310,05 €	1 524,84 €	1 827,37 €	245,73 €	3 608,79 €	966,96 €	3 271,26 €	2 892,67 €
Totala inkomster	771,00 €	2 839,78 €	2 213,71 €	2 812,90 €	4 133,14 €	685,48 €	4 222,54 €	1 568,54 €	3 214,40 €	7 967,74 €
Täckningsbidrag/st	- 11,15 €	12,16 €	41,08 €	75,77 €	135,63 €	439,75 €	10,58 €	42,97 €	1,11 €	163,71 €
Täckningsbidrag totalt	- 178,38 €	486,52 €	903,66 €	1 288,06 €	2 305,77 €	439,75 €	613,75 €	601,58 €	42,37 €	5 075,07 €
Täckningsgrad	-23,14 %	17,13 %	40,82 %	45,79 %	55,79 %	64,15 %	14,53 %	38,35 %	-1,77 %	63,70 %

Bidragkalkyl